

ZABORAVLJANJE: ALZHEIMEROVA BOLEST: PORTRET JEDNE EPIDEMIJE

David Shenk
Zagreb, Algoritam, 2005., 247 str.

Alzheimerova bolest je neizlječivi progresivni poremećaj pamćenja te predstavlja rastući javnozdravstveni problem bliže budućnosti. Upravo je to glavna tema ove sjajne knjige, vrlo čitke i razumljivo pisane što govori o autorovoj angažiranosti na tom području.

Autor opisuje i pripovijeda o povijesti istraživanja Alzheimerove bolesti, od početka 20. stoljeća kada je bolest dobila ime po liječniku Aloisu Alzheimeru koji je prvi otkrio organske promjene (čvoriće i plakove) u mozgu pedesetogodišnje bolesnice, kao i simptomima i kliničkom tijeku: gubitku pamćenja, prostornoj dezorijentiranosti i sve većoj zbunjenosti oboljele osobe. Ova knjiga nije samo puko medicinsko i znanstveno opisivanje bolesti, već predstavlja djelo puno ljudskosti i empatije prema oboljelima i njihovim obiteljima, dovodeći pri tome u fokus liječnike i znanstvenike, njegovatelje, političare. Sastoji se od tri dijela: rani stadij, srednji stadij, završni stadij, u kojima autor iznosi prikaz pojave, razvoja i tijeka te završavanje bolesti smrću, spajajući pri tome primjere iz prakse sa znanstvenim činjenicama i stručnim mišljenjima.

Zanimljivo je da u povijesti senilne demencije, senilnost je bila dovoljno upadljiva i sveprisutna, ne samo u medicinskim izvorima, već u pravnim, političkim i književnim tekstovima. Povijesno gledano, senilnu demenciju nisu smatrali bolešću, nego

tek nuspojavom starosti budući da Alzheimerova bolest odnosno njen početak dolazi vrlo postupno i neko vrijeme se ne razlikuje od blagog gubitka pamćenja, no s vremenom zaboravljanje dostiže stupanj koji se izrazito razlikuje od rastresenog zaboravljanja.

Sedamdesetih godina 20. stoljeća medicinska je zajednica konačno bila spremna prihvatiti ideju da je senilna demencija bolest, degenerativno i neizlječivo oboljenje. Šira javnost sve je više upoznavala bolest. Pretvaranje Alzheimerove bolesti u svakodnevicu postalo je dio političke istraživačke strategije te je na američkim prostorima sredinom 80-ih godina osnovano deset saveznih istraživačkih središta koja su uključivala klinička, bihevioristička i laboratorijska istraživanja.

Alzheimerova bolest je za znanstvenike bila (i još uvijek jest) neistraženi izazov, dok se javnost tek osvještavala osjećajući nemir i zbunjenost, jer kako autor navodi: »Postojati uz neku zastrašujuću nepoznanicu često je jednostavno nepodnošljivo«. Nadalje, upozorava na dramatično povećanje životnog kvantiteta koje nameće pitanje: možemo li to popratiti usporednim povećanjem kvalitete življenja? Autor nameće pitanje zašto se, primjerice, s oboljelima od Alzheimerera ne bi vježbalo isto toliko kao s onima koji su doživjeli moždani udar na način da se minimaliziraju i uspore gubici kognitivnih sposobnosti putem prilagodbe tome. Ističe kako Alzheimerova bolest svojim žrtvama u određenim razdobljima može ulijevati osjećaj nevjerojatne smirenosti budući da oboljeli gubi svijest o tome što je izgubio.

Posljednji stadij Alzheimerove bolesti završava obično mirnom smrću. Njegovatelj često preplavljaju osjećaji olakšanja, žaljenja, krivnje, praznine jer mora gledati propadanje nekog koga jako voli; mora to raditi godinama i svakodnevno, s tim da su vijesti uvijek sve lošije. Žalovanje za izgubljenim životom je složeno osjećajno iskustvo, ali kod Alzheimerera je osobito mučno jer je tijekom te bolesti već bilo toliko gubitaka.

Završni dio knjige odnosi se na zaključno razmatranje bolesti o kojoj se još uvijek nedovoljno zna. Još uvijek ne postoji lijek unatoč silnim htijenjima i pokušajima znanstvenika i farmaceutskih tvrka. Premda je znanost Alzheimerovu bolest razbila na krhotine u vidu kemijskih procesa i molekula, na početku 21. stoljeća nijedan od stručnjaka nije se specijalizirao za rehabilitaciju oboljelih od Alzheimerera.

U cjelini gledano, radi se o knjizi koja svojim sadržajem predstavlja novinu u opisu Alzheimerove bolesti. Posebna vrijednost ogleda se u tome da se o bolesti raspravlja na različitim razinama s različitih aspekata, dajući mnoštvo korisnih i konkretnih podataka, odgovora, ali i otvorenih pitanja na koje profesionalna javnost tek treba dati odgovore.

U knjizi se na dojmljiv način opisuju užasi Alzheimerove bolesti, ali, s druge strane, knjiga prenosi nadom ispunjenu priču o utrci za izlječenjem bolesti.

Priredila: Silvia Rusac